

УДК 378.14.014.13

Ворона Тетяна,Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0001-5544-3341>**Ворона Анна,**Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-4910-2249>**Ворона Марія,**Інститут Військово-Морських сил Національного
Університету «Одеська морська академія»
<https://orcid.org/0000-0001-7640-7323>

DOI: 10.33099/2617-1775/2022-01/40-51

МОВНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

***Анотація.** У статті обґрунтовано актуальність співпраці Збройних Сил України щодо мовної підготовки з провідними закордонними військовими відомствами й встановлено її роль в зміцненні національної безпеки та оборони України. Узагальнено, що нині у Збройних Силах України сформована ефективна система мовної підготовки, котра забезпечує неперервне вивчення курсантами вищих військових навчальних закладів іноземних мов на всіх етапах підготовки та в процесі виконання професійних обов'язків. Запропоновано аналіз останніх тематичних досліджень і публікацій.*

Схарактеризовано особливості реалізації принципу неперервної мовної підготовки як складової навчання військовослужбовців відповідно до освітніх програм США, Великобританії, Канади, Австралії, Австрії та Угорщини. Проаналізовано рівень забезпечення фахівцями з належною мовною підготовкою силових структур досліджуваних країн, встановлено провідні напрями діяльності центрів вивчення іноземних мов, наведено перелік мов, недостатній рівень знання яких перешкоджає своєчасному опрацюванню оперативної інформації. Узагальнено провідні заклади освіти країн, що забезпечують мовну підготовку представників різних видів збройних сил. Окремим предметом аналізу мовної підготовки військовослужбовців обрано: цільову аудиторію, кількість слухачів, форму навчання, тривалість курсів, викладацький склад, методичне та технічне забезпечення. Наведено пріоритетні напрями підвищення якості мовної підготовки згідно з планами керівництва збройних сил Великобританії, що можуть слугувати перспективними векторами розвитку для вітчизняної військової освіти.

***Ключові слова:** мовна підготовка; збройні сили; іноземна мова; мовленнєва компетенція.*

Постановка проблеми. Умови протистояння збройній агресії, розширення міжнародних контактів та активізація військової співпраці України з іншими країнами, активна участь Збройних Сил України в операціях щодо підтримки миру й безпеки, а також орієнтація на стандарти НАТО у процесі підготовки військ, актуалізують проблему мовної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів. Глобалізаційні процеси наділяють інформацію ознаками атрибуту, від якого значною мірою залежить ефективність функціонування сучасного суспільства, а досвід актуальних воєнних конфліктів вказує на зростання ролі інформаційної боротьби, котру вирізняє активний стратегічний

характер, відсутність обмежень для поширення у часі й просторі, що вказує на потребу у високій воєнно-політичній інформованості країни й високопрофесійній мовній підготовці військовослужбовців [6]. Таким чином комунікативний простір стає полем протистояння концептуальних картин світу, моделей соціального устрою, систем аксіологічних орієнтацій.

Активне розширення Альянсу в останні десятиліття, а також зростання активності взаємодії представників збройних сил різних країн у межах ООН, миротворчих сил та інших міжнародних організацій і структур, сформували об'єктивну реальність, котра очевидно вказує на необхідність організації і забезпечення мовної комунікації між учасниками багатонаціональних проєктів. Очільники військової структури НАТО наголошують: чим складніші завдання, які доводиться вирішувати в процесі міжнародної співпраці, тим вищим рівнем якості має вирізнятися мовна підготовка військовослужбовців, котрі долучаються до їх вирішення [1]. Водночас це додає актуальності питанню її організації та забезпечення, особливо зважаючи на те, що міжнародні військові контингенти нині періодично створюються для вирішення раптових завдань, тож значна частка їх успішного вирішення залежить від уміння відповідного військового відомства чи підрозділу тієї чи іншої країни забезпечити цілеспрямовану мовну підготовку своїх представників якнайшвидше.

Нагальність пошуку шляхів удосконалення мовної підготовки українських військовослужбовців, а також завдання підвищення її якості до відповідного професійного рівня, зумовлюють потребу у ґрунтовному аналізі зарубіжного досвіду, сучасних, прогресивних міжнародних поглядів на досліджуваний процес, а також застосування інтегрованих підходів й інноваційних методик, що підвищують спроможність мотиваційних ресурсів курсантів. Співпраця України в цьому напрямі з військовими відомствами прогресивних країн світу нині постає обов'язковою складовою міжнародної співпраці й посилює перспективу зміцнення національної безпеки й оборони України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Шляхи розв'язання проблем мовної підготовки військових є предметом пошуку у наукових доробках А. Аббе, Р. Гріна, О. Чуксиної та ін. Особливостям реформування та удосконалення мовної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів присвячено наукові праці О. Єфімової, Л. Захарової, Л. Канової, А. Чирви, О. Щерби та ін. Проблема підвищення мовленнєвої компетентності досліджується в роботах Н. Андріянової, О. Величко, С. Голівця, П. Ткачука, Н. Шалигіної та ін. Проблема відбору та вдосконалення змісту професійно-орієнтованого іншомовного навчання курсантів вищих військових навчальних закладів знайшла відображення у роботах І. Біма, І. Зимового, Р. Мільруда, О. Полякова, О. Сафроненко та ін.

Мета статті полягає в аналізі передового закордонного досвіду організації мовної підготовки з перспективою подальшої імплементації ключових положень у вітчизняну практику професійної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України для підвищення якості їх мовленнєвої компетенції.

Виклад основного матеріалу. Чинна система мовної підготовки Збройних Сил України дає можливість вивчати та вдосконалювати знання іноземних мов

для військовослужбовців на всіх етапах проходження служби. Вона може об'єднувати як базову мовну підготовку, що пропонується курсантам та слухачам у процесі навчання у вищих військових навчальних закладах, так і мовну підготовку військовослужбовців безпосередньо у процесі виконання службових обов'язків, котра забезпечується завдяки створеній останніми роками мережі курсів іноземних мов [5].

Для збройних сил США провідним навчальним закладом, де здійснюється різнобічна підготовка американських лінгвістів, є Військовий інститут іноземних мов, розташований у м. Монтерей (штат Каліфорнія). Його завдання – організація навчання іноземних мов на користь забезпечення належного рівня національної безпеки як в межах території Сполучених Штатів, так і поза ними; здійснення науково-дослідних розвідок у галузі лінгвістики для вдосконалення й підвищення ефективності процесу навчання; розробка типових стандартів тестування та оцінювання рівня здобутих знань студентів. Додаткова філія інституту розташована у Вашингтоні. Тут проходять навчання військовослужбовці різних видів та роду військ збройних сил США, співробітники ФБР, прикордонної служби, НАСА, управління боротьби з наркотиками, а також інших державних відомств. Навчання провадиться за наступними курсами: базовим, просунутим і спеціальним. У філії інституту навчаються переважно на контрактній основі представники різних військових відомств у чисельності близько 3000-3200 слухачів [4].

В інституті викладають близько 30 мов. Тривалість навчання становить від двох (для просунутого та спеціального курсів) до 63 (для базового курсу) тижнів. Залежно від складності вивчення мови, вони поділені на чотири категорії: найскладніші відносяться до 4-ї категорії (арабська, корейська, китайська, японська та ряд інших східних мов). У 3-ю категорію входять російська, фарсі, сербо-хорватська, пушту, дарі та інші, в 2-у – німецька, а в 1-у – романські мови. На базовому курсі зазвичай найбільша кількість курсантів (до 65% всіх слухачів), тривалість їхнього складає навчання (63 тижні) у мовних групах, що належать до 4-ї категорії. У групах вивчення мов, що належать до 3-ї категорії, навчається 25-30% слухачів, а тривалість навчання складає 47 тижнів. У групах 2-ї та 1-ї категорії мов тривалість навчання становить 34 та 26 тижнів відповідно. Крім занять з іноземних мов з посиленою мовною практикою, слухачі курсу мають можливість отримати додаткову інтенсивну підготовку у напрямі країнознавства: історії становлення, культури та сучасних проблем тих країн, мови яких вивчаються.

У філії інституту викладається понад 50 мов. Орієнтовна тривалість навчання складає від чотирьох до 63 тижнів. Постійний викладацький колектив складає понад 1300 осіб, серед яких близько 300 військовослужбовців, для більшість з яких мови, котрі вони викладають, є рідними. Інститут має потужну навчально-дослідницьку базу: понад 50 лінгафонних кабінетів та близько десяти комп'ютеризованих аудиторій; відеотека налічує близько 5 000 одиниць зберігання, у бібліотеці зберігається до 80 тис. томів іноземної літератури 40 мовами народів світу. Навчальне навантаження слухачів є досить значним. На заняття з мови відводиться щодня 7 годин аудиторних та 3-4 години

самостійних занять. Передбачається періодичне проведення контрольних занять із оцінкою рівня засвоєння програми навчання. Як свідчить досвід, близько 15% слухачів не здатні опанувати таке навантаження та залишають навчання на різних його етапах. Значна частина випускників Військового інституту іноземних мов прямує до підрозділів розвідки, служб безпеки різних видів збройних сил та підрозділів для спецоперацій, а також до інформаційно-аналітичних структур різних військових підрозділів [4].

Наступний компонент програми із забезпечення мовної підготовки військового відомства США – навчання англійської мови іноземців. Відповідальність за його реалізацію висувається до Центру англійської мови, організованому при міністерстві оборони США, що розташований на базі військово-повітряних сил Лекленд у Сан-Антоніо (штат Техас). Діяльність центру здійснюється за двома напрямками. Перший (основний) – це навчання англійської мови безпосередньо у центрі для іноземних військовослужбовців і службовців цивільної галузі, які перебувають у США для того, щоб отримати технічну чи професійну військову освіту. Рівень володіння мовою, що необхідний для вступу до того чи іншого військового навчального закладу, встановлюється відповідним міністерством конкретного виду збройних сил та визначається засобом тесту ECL [2]. До прикладу, курс, що спрямований на опанування технічними знаннями або пов'язаний з роботою з підвищеним рівнем небезпеки для життя чи здоров'я, вимагає, щоб результат тестування ECL перевищував 80 балів. Менш складні курси можуть вважати достатнім результатом в межах 65-75 балів. Іноземні військовослужбовці мають можливість пройти тестування у своїй країні безпосередньо перед початком навчання у Сполучених Штатах. Ті, чий рівень знань є недостатнім, спочатку вдосконалюють його в центрі.

Наступний напрям діяльності названого центру полягає у реалізації затверджених військовим відомством курсів чи-то програм навчання іноземних мов за межами США, де слухачі – це військовослужбовці збройних сил США, вихідці з інших країн, а також службовці цивільних підрозділів міністерства оборони та члени їхніх сімей, які не є носіями англійської мови. Групи викладачів англійської мови працюють в університетах та коледжах у Пуерто-Ріко за програмами курсів позавійськової підготовки для офіцерів резерву, зокрема на судноремонтних верфях військово-морських сил США в Японії (міста Іокосука, Сасебо та ін.) [4].

Загалом, як зазначає американське військово-політичне керівництво, нині силові структури, які відповідають за національну безпеку США, відчувають нестачу у фахівцях, які володіють іноземними мовами. Зокрема, в армійських формуваннях в Іраку невістачає перекладачів з арабської, що перешкоджає ефективному вирішенню поставлених завдань. Так, у підрозділах, що налічують кілька тисяч військовослужбовців, проходять службу лише декілька арабомовних фахівців [7].

Американські розвідувальні служби, згідно даних експертів з національної безпеки, мають систематичні проблеми з процедурою рекрутування фахівців, які достатньою мірою володіють арабською, турецькою та китайською мовами,

а також фарсі, хінді та урду. Зазначається, що навіть інноваційні інформаційні технології не дозволяють розв'язати цю проблему [14]. Попри існування вдалих електронних перекладачів, поза увагою залишаються інтонаційні особливості людей, які говорять іншими мовами, а також не розпізнаються численні діалекти, що існують на Близькому Сході, в Африці, Азії та інших країнах. Виходячи з актуальності проблеми, у збройних силах США з 2005 року розгорнуто широкомасштабну кампанію щодо активізації вивчення іноземних мов. Згідно повідомлень американської преси, у міністерстві оборони розроблено і вже діє комплекс заходів щодо значного збільшення в лавах збройних сил військових перекладачів та військовослужбовців зі знанням іноземних мов [8].

У Великій Британії мовна підготовка фахівців для міністерства оборони та інших силових структур здійснюється в Училищі іноземних мов, яке організаційно входить в управління з навчання та набору спеціальних військ і є провідним вузом, що займається підготовкою фахівців-лінгвістів вищої кваліфікації. В останні роки кількість випускників училища перевищує 350 осіб. Серед мов, що викладаються: албанська, арабська, голландська, англійська (для іноземців), французька, хінді, італійська, пушту, російська, сербська, іспанська та урду. Навчання кожній з них може здійснюватись за декількома курсами з різними цільовими установками [4].

Загальна кількість курсів та кількість слухачів змінюються відповідно до вимог оперативної обстановки. У випадках, коли виникає потреба у невеликій кількості фахівців зі знанням рідкісних мов, Училище іноземних мов практикує залучення студентів із профільних цивільних вузів. Так, протягом 2002 року для вирішення різних завдань на користь міністерства оборони було задіяно 80 студентів цивільних вузів зі знанням 35 іноземних мов [7].

З 2003 року у згаданому вище училищі особлива увага приділяється викладанню арабської мови. Значна кількість військовослужбовців різних категорій перед відбуттям до Іраку для дій у складі британських сил проходить навчання в Училищі іноземних мов. Терміни навчання варіюються: можуть тривати тиждень для вивчення базових словосполучень, привітань тощо; шість, дев'ять і дванадцять місяців для підготовки до виконання функцій усного перекладача та завдань напряму розвідувальних органів. Студенти місячних курсів, крім інтенсивного вивчення мови, знайомляться з основами арабської культури та ісламу, для них організовуються поїздки до центрів арабської культури, короткострокові виїзди до Йорданії та Оману. На думку військового керівництва країни, військовослужбовці, які володіють арабською мовою, відіграють ключову роль у діяльності британських збройних сил на Близькому Сході [9].

Крім очних форм навчання в Училищі іноземних мов є заочні, серед яких все більшої популярності набуває інтернет-навчання. Основна перевага останнього полягає в тому, що воно дозволяє тим, хто навчається в короткі терміни, відновити втрачені з тих чи інших причин знання з іноземних мов або поглибити і, що важливо, актуалізувати існуючі. Проте така форма навчання вважається непридатною для тих, хто тільки починає вивчення нової для себе

мови. На регулярній основі в училищі організуються семінари для представників закладів освіти країни, які займаються навчанням іноземних мов в інтересах або на замовлення міністерства оборони (для керівників, педагогів та лінгвістів-теоретиків) [4].

Як свідчить регулярний звіт про мовну підготовку, що є складовою огляду навчально-бойової підготовки збройних сил Великобританії, пріоритетними напрямками підвищення якості мовної підготовки є: оптимізація структури управління наявним педагогічним потенціалом та його використання; створення кількісного запасу лінгвістів, головним чином за допомогою залучення резервістів до участі у вирішенні оперативних завдань; виявлення та облік всіх наявних лінгвістичних сил та засобів; вдосконалення процедури ротації лінгвістів; обґрунтування та визначення пріоритетності конкретних завдань мовної підготовки тощо [11].

У Канаді організація навчання іноземних мов на користь збройних сил покладена на Училище іноземних мов. Навчання здійснюється в межах трьох різних програм, що розроблені у відповідності до специфіки поставлених цілей та завдань. Перша – це базова програма для вивчення іноземних мов. Впроваджуючи її, національне військове відомство має на меті підготовку фахівців-мовників, військових дипломатів та перекладачів, а також офіцерів для міжнародних комісій, офіцерів з керівництва навчальними стажуваннями (та низки інших фахівців) зі знанням іноземних мов в обсязі, який дозволяє ефективно вирішувати поставлені завдання. Нині діють п'ять основних курсів на яких викладається понад 30 іноземних мов. Наступний напрям – програма сприяння бойовій підготовці. Її мета полягає у навчанні англійської та французької мов офіцерами з країн програми «Партнерство заради миру» для забезпечення оперативної сумісності між силами (військами) під час проведення операцій під егідою НАТО, а також з метою ознайомлення їх з державним та соціальним устроєм, культурою та організацією збройних сил Канади. Курси навчання організуються для різних категорій військовослужбовців, відрізняються тривалістю (10-17 тижнів), представництвом (від 4 до 13 і більше країн) та кількістю учасників (від 40 до 200 осіб). Третій напрям – програма навчання другої іноземної мови. Основна її мета полягає у забезпеченні збройних сил Канади достатньою кількістю кадрів, що володіють двома мовами (переважно англійською та французькою), що набуває особливої значущості в умовах чисельного скорочення збройних сил та ускладнення завдань бойової підготовки й організації повсякденного життя військ. Як правило, навчання другій іноземній мові організується в лінгвістичних центрах, що перебувають у підпорядкуванні командування конкретного виду збройних сил [13].

Популярністю серед військових лінгвістів користується Училище іноземних мов міністерства оборони Австралії. Воно засноване 1944 року в м. Сідней як підрозділ Королівських військово-повітряних сил для навчання військовослужбовців Австралії японської мови, а згодом було переведено до м. Мельбурн. З 1994 року училище забезпечує лінгвістами три види збройних сил, а також низку державних департаментів, зокрема міністерство закордонних

справ. З 1995 року в результаті досліджень ринку попиту лінгвістичних послуг, відповідно до урядової програми підтримки комерційних ініціатив, Училище іноземних мов міністерства оборони Австралії організовує свою діяльність за планами міністерства оборони, які відповідають вимогам поточного моменту. Прикладом умілої організації процесу навчання є той факт, що, незважаючи на обмежену кількість викладацького складу, училище змогло забезпечити раціональне використання асигнованих міністерством оборони фінансових засобів та підготовку військовослужбовців з мов, якими говорять жителі Східного Тимору (португальською та тетум прасу), завдяки чому Канберра успішно справляється зі своєю миротворчою роллю у рамках програми ІНТЕРФЕТ (Міжнародні сили у Східному Тиморі). В училищі близько 30 навчальних та навчально-методичних аудиторій, дві лінгафонні лабораторії, що оснащені сучасним мультимедійним обладнанням, а також конференц-зал для проведення відеоконференцій [10].

Збройні сили Австрії протягом багатьох років дотримуються єдиної базової концепції організації та здійснення лінгвістичної підготовки своїх військовослужбовців. Військове відомство має декілька навчальних закладів, де військовослужбовці опановують іноземні мови у потрібному обсязі. На постійній основі діє Академія національної оборони, Терезіанська військова академія, Академія унтер-офіцерського складу та оперативні курси англійської мови для сухопутних військ. На базі цих закладів періодично проводяться семінари з підвищення кваліфікації викладачів, організовуються короткострокові курси інтенсивного вивчення мови на користь вирішення конкретного завдання, підготовчі курси для іноземних слухачів. Значна увага приділяється розробці дидактичного матеріалу (німецько-албанський військовий розмовник для австрійського контингенту в Косово, аналогічний розмовник на фарсі/пушту для контингенту в Афганістані). Такі ж посібники створені для спілкування українською, словенською та словацькою мовами. Крім того, розроблено програму та багатомовну термінологічну базу даних для комп'ютерного перекладу, а також перероблено програму оперативних курсів англійської мови для сухопутних військ на користь контингенту австрійських військово-повітряних сил, що беруть участь у навчаннях за програмою «Партнерство заради миру» [12].

Вступ Угорщини до НАТО значною мірою сприяв зростанню її значущості та відповідальності у регіоні, активізації військово-політичного співробітництва з країнами договору у виконанні різних завдань під егідою НАТО, а також ООН. Два основні мовні військові навчальні заклади збройних сил Угорщини – Інститут іноземних мов та Військовий центр іноземних мов за програмою «Партнерство заради миру», які є структурними підрозділами Університету національної оборони ім. Миклоша Зріні. Їхнє головне завдання – забезпечення мовної підготовки слухачів з числа осіб офіцерського та сержантського складу, а також цивільних керівників та службовців, які працюють у збройних силах на договірній основі. Крім того, у місцях дислокації частини збройних сил Угорщини створено мережу регіональних центрів іноземних мов [3].

В Інституті іноземних мов існують різні форми навчання: повний курс, де слухачі вивчають іноземні мови так само, як в інших цивільних профільних закладах освіти; 10-місячний курс інтенсивного вивчення іноземних мов (курс, розрахований на 300 занять і дозволяє скласти іспит за стандартом НАТО STANAG 6001 рівнів 2222 та 3333) [12]; курс без відриву від служби (вісім занять на тиждень) для вивчення англійської, французької, німецької, російської, італійської, іспанської, а також мов сусідніх держав, наприклад української та хорватської.

Військовий центр іноземних мов за програмою «Партнерство заради миру» був створений у 1995 році для офіцерів командного складу збройних сил Угорщини та представників громадянської адміністрації, яким необхідно відновити або вдосконалити свої знання з англійської, французької чи німецької мови. У 1997 році він був включений до структури Університету національної оборони. Тут слухачі проміжного або високого рівня знань продовжують навчатися лише трьома мовами: двома офіційними мовами НАТО (англійською і французькою) та німецькою [3].

Висновки. Імплементация стандартизованого підходу до підвищення рівня знання іноземної мови свідчить, що військовослужбовець, претендуючи на участь в інтернаціональному проєкті, на призначення на певний пост у військових структурах НАТО чи на підвищення професійної кваліфікації в рамках міжнаціональних проєктів, повинен мати відповідний SLP (відповідно до вимог NATO STANAG). При цьому завдання мовної підготовки в кожній із країн-учасниць Альянсу нині вирішуються по-різному.

Загалом слід зазначити, що, незважаючи на різноманіття форм, варіантів та методів організації мовної підготовки в арміях іноземних держав, насамперед учасників Альянсу, оперативна сумісність національних військових контингентів у ході виконання завдань, які вимагають міжнародної участі, як і раніше, зводить перед військово-політичним керівництвом мовний бар'єр як основну перешкоду, що, так само, посилює необхідність пошуку нових шляхів організації та/або вдосконалення процесу навчання іноземних мов у Збройних Силах України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андріянова Н. Вільне володіння англійською мовою військовослужбовців Збройних Сил України – запорука сильної європейської армії. Військова освіта, 2020. № 1(41). С. 18–24.
2. Андріянова Н., Величко О., Кашук К. Аналіз сучасних міжнародних методик оцінювання рівня володіння іноземною мовою. Військова освіта. 2020. № 1(41). С. 25–34.
3. Клітченко О. С. Забезпечення внутрішньої безпеки країн у контексті нових загроз і викликів (Болгарія, Румунія, Словаччина та Угорщина) // Стратегічна панорама. 2015. № 2. С. 72–76.
4. Лагодинський О. Іншомовна підготовка у збройних силах Сполучених Штатів Америки та Великої Британії: досвід для України. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2019. Вип. 3. С. 164–179.
5. Пащук Ю. Дослідження шляхів підвищення ефективності мовної підготовки слухачів інтенсивних курсів іноземних мов Збройних Сил України // Збірник наукових праць

Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки, 24(1). 2021 С. 336–352.

6. Семененко Л., Целіщев І., Поливода М. Основні методичні особливості еволюції викладання іноземних мов у вищих військових навчальних закладах. Збірник наукових праць Військової академії. 2017. № 2(8). С. 178–186.

7. Юрчук І., Стрелецький А. Практика мовної підготовки військових навчальних закладів іноземних держав // Закордонна військова освіта. № 3, 2019. С.22–28.

8. Abbe A., Gulick L. Herman J. Cross-cultural competence in army leaders: A conceptual and empirical foundation. U.S. Army research institute for the behavioral and social sciences [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.defenseculture.org/Research/researchfile/Abbe,%20Gulick,%20&%20Herman%202008.pdf>

9. Green R., Wall D. Language testing in the military: Problems, politics and progress // Language Testing. 2015. № 22 (3). P. 379–398.

10. Poteet S. et al. Linguistic sources of coalition miscommunication // Proceedings of the NATO RTO-MPHFM-142 Adaptability in coalition teamwork. 2008 [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.sto.nato.int/publications/STO%20Technical%20Reports/RTO-TR-HFM-142/\\$\\$TR-HFM-142-ALL.pdf](https://www.sto.nato.int/publications/STO%20Technical%20Reports/RTO-TR-HFM-142/$$TR-HFM-142-ALL.pdf)

11. Rao C. S. Trends in the Theories of Language Learning and Methods of Teaching. Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching. 2020. 19(4), P. 1–8.

12. The NATO Lessons Learned Handbook. / NATO Joint Analysis and Lessons Learned Centre. Third Edition. Feb 2016. 81 p.

13. Tom Dyson Organisational Learning and the Modern Army. A New Model for Lessons-Learned Processes. 1st Edition. 2020. 272 p.

14. U.S. Navy Language Skills, Regional Expertise and Cultural Awareness Strategy [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA503388.pdf>

REFERENCES

1. Andriianova, N. (2020) Vilne volodinia anhliiskoiu movoiu viiskovoslužhbovtiv Zbroinykh Syl Ukrainy zaporuka sylnoi yevropeiskoi armii. [Fluency in English of the Ukrainian military is a guaranty of strong European Army]. Viiskova osvita. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu obrony Ukrainy, № 1 (41), 18–24. [in Ukrainian]

2. Andriianova, N., Velychko, O., Kashchuk, K. (2020) Analiz suchasnykh mizhnarodnykh metodyk otsiniuvania rivnia volodinnia inozemnoiu movoiu [Analysis of modern international methods of evaluation of the proficiency level in foreign language]. Viiskova osvita. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu obrony Ukrainy, № 1 (41), 25–34. [in Ukrainian]

3. Klitchenko, O. S. (2015) Zabezpechennia vnutrishnoi bezpeky krain u konteksti novykh zahroz i vyklykiv (Bolhariia, Rumuniia, Slovachchyna ta Uhorschchyna) [Ensuring the internal security of countries in the context of new threats and challenges (Bulgaria, Romania, Slovakia and Hungary)]. Stratehichna panorama № 2. 72–76. [in Ukrainian]

4. Lahodynskyi, O. (2019) Inshomovna pidhotovka u zbroinykh sylakh Spoluchenykh Shtativ Ameryky ta Velykoi Brytanii: dosvid dlia Ukrainy [Foreign languages training in the Armed Forces of the United States and United Kingdom: experience for Ukraine]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: pedahohichni nauky. № 3, 164–179. [in Ukrainian]

5. Pashchuk, Iu. (2021) Doslidzhennia shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti movnoi pidhotovky slukhachiv intensyvnykh kursiv inozemnykh mov Zbroinykh Syl Ukrainy [Research of ways to increase the effectiveness of language training of students of intensive foreign language courses of the Armed Forces of Ukraine]. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: pedahohichni nauky, № 24(1). 336–352. [in Ukrainian]

6. Semenenko, L., Tselishchev, I., Polyvoda, M. (2017) Osnovni metodychni osoblyvosti evoliutsii vykladannia inozemnyh mov v vyshchyh viiskovyh navchalnyh zakladah [The main methodological features of teaching foreign languages in the higher military education institutions]. Viiskova academiia, Odesa, № 2 (8), 178–186. [in Ukrainian]
7. Iurchuk, I., Streletskyi, A. (2019) Praktyka movnoi pidhotovky viiskovykh navchalnykh zakladiv inozemnykh derzhav [The practice of language training of military educational institutions of foreign countries]. Zakordonna viiskova osvita. № 3. 22–28. [in Ukrainian]
8. Abbe, A., Gulick, L. Herman, J. Cross-cultural competence in army leaders: A conceptual and empirical foundation. U.S. Army research institute for the behavioral and social sciences URL: <http://www.defenseculture.org/Research/researchfile/Abbe,%20Gulick,%20&%20Herman%202008.pdf> [in English]
9. Green, R., Wall, D. (2015) Language testing in the military: Problems, politics and progress // Language Testing. № 22 (3). 379–398. [in English]
10. Poteet S. et al. (2008) Linguistic sources of coalition miscommunication // Proceedings of the NATO RTO-MPHFM-142 Adaptability in coalition teamwork. URL: <https://www.sto.nato.int/publications/STO%20Technical%20Reports/RTO-TR-HFM-142/STR-HFM-142-ALL.pdf> [in English]
11. Rao, C. S. (2020) Trends in the Theories of Language Learning and Methods of Teaching. Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching. № 19(4), 1–8. [in English]
12. The NATO Lessons Learned Handbook. / NATO Joint Analysis and Lessons Learned Centre. Third Edition. Feb 2016. 81 p. [in English]
13. Tom Dyson (2020) Organisational Learning and the Modern Army. A New Model for Lessons-Learned Processes. 1st Edition. 272. [in English]
14. U.S. Navy Language Skills, Regional Expertise and Cultural Awareness Strategy URL: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA503388.pdf> [in English]

РЕЗЮМЕ

Ворона Татьяна,

Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховського

Ворона Анна,

Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховського

Ворона Марія,

Институт Военно-Морских сил Национального
университета «Одесская морская академия»

Языковая подготовка военнослужащих: зарубежный опыт

В статье обоснована актуальность сотрудничества Вооруженных Сил Украины по языковой подготовке с ведущими зарубежными военными ведомствами и установлена ее роль в укреплении национальной безопасности и обороны Украины. Обобщено, что в настоящее время в Вооруженных Силах Украины сформирована эффективная система языковой подготовки, обеспечивающая непрерывное изучение курсантами высших военных учебных заведений иностранных языков на всех этапах подготовки и в процессе выполнения профессиональных обязанностей. Предложен анализ последних тематических исследований и публикаций.

Охарактеризованы особенности реализации принципа непрерывной языковой подготовки как составляющей обучения военнослужащих в соответствии с образовательными программами США, Великобритании, Канады, Австралии, Австрии и Венгрии. Проанализирован уровень обеспечения специалистами с надлежущей языковой

подготовкой силовых структур изучаемых стран, установлены ведущие направления деятельности центров изучения иностранных языков, приведен перечень языков, недостаточный уровень знания которых препятствует своевременной обработке оперативной информации. Обобщены ведущие учебные заведения стран, обеспечивающие языковую подготовку представителей разных видов вооруженных сил. Отдельным предметом анализа языковой подготовки военнослужащих избраны: целевая аудитория, количество слушателей, форма обучения, продолжительность курсов, преподавательский состав, методическое и техническое обеспечение. Приведены приоритетные направления повышения качества языковой подготовки согласно плану руководства вооруженных сил Великобритании, которые могут служить перспективными векторами развития для военного образования.

Ключевые слова: языковая подготовка; вооруженные силы; иностранный язык; речевая компетенция.

SUMMARY

Tetiana Vorona,

National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Anna Vorona,

National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi

Mariia Vorona,

Institute of Naval Forces of National University
“Odessa Maritime Academy”

Language training of military personnel: foreign experience

Introduction. *The conditions for countering armed aggression, the expansion of international contacts and the intensification of military cooperation between Ukraine and other countries, the active participation of the Armed Forces of Ukraine in operations to maintain peace and security, as well as the orientation towards NATO standards in the process of training troops, actualize the problem of language training of cadets of higher military educational institution. Globalization processes endow information with the attributes of an attribute on which the effectiveness of the functioning of modern society largely depends, and the experience of current military conflicts indicates the growing role of information warfare, which distinguishes an active strategic nature, the absence of restrictions for distribution in time and space, which indicates the need for high military - political awareness of the country and highly professional speech training of military personnel [6].*

The need for a thorough analysis of foreign experience, modern, progressive international views on the process under study, as well as the use of integrated approaches and innovative methods that increase the ability of cadets' motivational resources. The cooperation of Ukraine in this direction with the military departments of the progressive countries of the world is currently an obligatory component of international cooperation and enhances the prospect of strengthening the national security and the defence of Ukraine.

Purpose. *The purpose of the article is to analyse the best foreign experience in organizing language training with the prospect of further implementation of key provisions in the domestic practice of professional training of military personnel of the Armed Forces of Ukraine to improve the quality of their speech competence.*

Methods. *At different stages of scientific research, the following research methods were used: theoretical (analysis and comparison of sources on the problem under study) and empirical.*

Results. *It should be noted that, despite the variety of forms, options and methods for organizing language training in the armies of foreign states, primarily members of the Alliance, the*

interoperability of national military contingents in the course of performing tasks requiring international participation still raises the military-political the leadership of the language barrier as the main obstacle, which also reinforces the need to find new ways to organize and / or improve the process of teaching foreign languages in the Armed Forces of Ukraine.

Originality. *There is no people without language. Language is a definite “identifier” of a nation even in a globalized world. Through it, respect for their people, their history and culture is instilled, the foundations of the integral inner world of the individual, its national self-education, and people's worldview are laid. These processes are not permanent and cannot end at a certain stage of education. But the issues of language education should be paid attention to throughout life.*

Conclusion. *The implementation of a standardized approach to improving the level of knowledge of a foreign language indicates that a serviceman, applying for participation in an international project, for appointment to a certain post in NATO military structures or professional development within the framework of international projects, must have the appropriate SLP (in accordance with the requirements of NATO STANAG). At the same time, the tasks of language training in each of the NATO member countries are now being solved in different ways.*

Key words: *language training; armed forces; foreign language; speech competence.*